

WSZECHNICA POLSKA
SZKOŁA WYŻSZA W WARSZAWIE

Міністерство внутрішніх справ України
Експертна служба

Кіровоградський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Збірник матеріалів
засідання №1 постійно діючої
Міжнародної науково-практичної конференції

24 вересня 2021 року

Кропивницький
2021

Експертна служба Міністерства внутрішніх справ
Кіровоградський науково-дослідний експертно-криміналістичний
центр МВС України
Національний Центр Судових Експертиз при Міністерстві Юстиції Республіки
Молдова (Республіка Молдова)
Центральноукраїнський національний технічний університет
Академія ГУСПОЛ (Чеська Республіка)
Приватна установа «Академія «Bolashaq»» (Республіка Казахстан)
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
Факультет наук з питань безпеки Університету сухопутних військ у Вроцлаві
імені генерала Тадеуша Костюшки (Республіка Польща)
Юридичний факультет НАТ «Карагандинський університет імені академіка
Є.А. Букетова» (Республіка Казахстан)
Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ
Льотна академія Національного авіаційного університету
Центральноукраїнський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
Черкаський державний бізнес-коледж
Університет імені Альфреда Нобеля
Вшехніца польська вища школа в Варшаві (Республіка Польща)
Центральноукраїнський інститут розвитку людини Університету «Україна»
Університет імені Павла Влодковича в Плоцьку (Республіка Польща)
Кафедра права гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного
університету імені М.Є. Жуковського «ХАІ»
Вища школа економіки, права та медичних наук у м. Кельце імені професора Едварда
Ліпінського (Республіка Польща)
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті
Кіровоградський кооперативний фаховий коледж
економіки та права імені М.П. Сая

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО- ЕКСПЕРТНОЇ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

**Збірник матеріалів
засідання №1 постійно діючої Міжнародної
науково-практичної конференції**

24 вересня 2021 року

**Кропивницький
2021**

УДК 343.98+351.74](082+083.97)

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного
університету (протокол №10 від 27.09.2021 р.)*

Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності : збірник матеріалів засідання №1 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 24 вересня 2021 р.). Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2021. 490 с.

ISBN 978-966-130-180-0

Збірник містить матеріали засідання №1 однойменної науково-практичної конференції, у якій взяли участь практики, науковці, викладачі та здобувачі вищої освіти вищих навчальних закладів, наукових установ, інших державних органів України та зарубіжжя.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та в освітньому процесі спеціалізованих ЗВО.

Матеріали друкуються у авторській редакції, за точність викладеного матеріалу, достовірність наведених у публікації даних, географічних назв, власних імен, цитат та іншої інформації відповідальність несуть автори.

УДК 343.98+351.74](082+083.97)

ISBN 978-966-130-180-0

© Кіровоградський НДЕКЦ МВС, 2021

© Автори, 2021

© ТОВ «Центрально-Українське видавництво» (верстка), 2021

Зміст

Список установ, здобувачі вищої освіти та працівники яких взяли участь у конференції	12
Наукова Президія конференції	14
Організаційний комітет конференції	15
Експертна комісія конференції.....	17
Вітальне слово Сергія Кримчука	19
Вітальне слово Максима Бабія.....	20

Напрямок № 1 Теоретико-правове забезпечення правоохоронної діяльності в Україні

Łabuz Paweł Fedewicz Henryk	Definiowanie przestępczości zorganizowanej – rozważania interpretacyjne.....	21
Wąsowicz Justyna	«Pranie brudnych pieniędzy» na gruncie prawa polskiego i ustawodawstwa unii europejskiej.....	25
Бородій Ірина	Проблеми забезпечення безпеки свідків у кримінальному процесі України.....	30
Голубош Володимир Голубош Ганна	Визначення пріоритетів розвитку кримінологічної науки в умовах глобальних викликів та реалій сьогодення: духовно- сутнісні аспекти проблеми.....	32
Дідовець Ярина	Легалізація вогнепальної зброї в Україні: міжнародний досвід та перспективи запровадження	36
Зеленко Інна	Правові аксіоми: функціональне призначення	41
Іваненко Григорій Іванова Світлана	Інститут кримінальної відповідальності в Україні	43
Клюконос Роман Окопник Олена	Проблемні питання діяльності поліції України в умовах реформування	47
Колодяжна Маріанна	Законодавче регулювання ради національної безпеки і оборони України	49
Косенко Світлана	Основні детермінанти вчинення статевих злочинів щодо неповнолітніх	51
Кравчук Валентина	Люстрація як механізм очищення влади: теоретико-правові аспекти	55
Кузьменко Юлія Думанський Роман	Правові основи забезпечення кібербезпеки України	59
Петков Сергій	Делікт: питання поділу правопорушення на злочини і проступки	62
Рябовол Лілія Крушеніцький Владислав	Взаємодія як складник діяльності державних правоохоронних органів: аналіз нормативного закріплення	66
Теплицький Броніслав	Щодо визначення терміну «техніко- криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень»	71

Трошкіна Катерина	Правоохоронна діяльність: поняття, сутність та правова природа	75
Напрямок № 2 Актуальні питання здійснення правоохоронної діяльності, забезпечення публічного порядку та безпеки в Україні, зокрема й в умовах карантинних обмежень		
Michalski Mariusz Fedewicz Henryk	Struktura Policji w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego	78
Runowicz-Piotrowska Joanna Sostek Maciej	Przestępczość kryminalna w polsce – wpływ pandemii SARS-COV-2 na wybrane przestępstwa kryminalne	81
Великий Віктор	Проблема внутрішнього опору реформуванню Національної поліції України	83
Задерейко Світлана	Сучасний контекст корупції та правопорядку	86
Попова Лілія Гордієнко Крістіна	Правове регулювання інформаційної безпеки підприємства в умовах цифровізації національної економіки	89
Рудниченко Світлана	Актуальність впровадження поліцейських громади: реалії сьогодення	93
Троянський Олександр Бондаренко Олександр	Правове регулювання інформаційної безпеки в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку	96
Хромов Анатолій	Національні архівні інформаційні ресурси в контексті зміни парадигми адміністрування державних архівів	101
Шевченко Надія	Деякі адміністративні процедури адміністративної діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення судової влади	104
Напрямок № 3 Захист конституційних прав та свобод людини і громадянина у судовій практиці та правоохоронній діяльності		
Авдєєва Галина	Міжнародний досвід реалізації прав сторони захисту і потерпілого на перевірку достовірності висновку експерта	107
Авзалова Дарія	Судовий прецедент як джерело права в Україні. Проблематика введення в правову систему України	111
Андрієвська Людмила	Проблеми використання режиму відеоконференції під час судового засідання в період карантину	115
Вайда Тарас	Порядок взаємодії поліцейських та медичних працівників при наданні домедичної допомоги потерпілим особам внаслідок знущання над ними та/або недбалого ставлення до них	119
Гавриш Максим	Конституційне регулювання права на використання державної мови в судочинстві ..	124

Іванова Світлана Іваненко Грогорій	Основні засади кримінального провадження: презумпція невинуватості	128
Король Михайло Куценко Анна Куценко Андрій	Особливості впливу режиму в місцях тимчасового тримання Держприкордонслужби на реалізацію прав затриманих осіб	130
Кривоноженкова Уляна	Правове забезпечення права на життя в Україні.....	133
Лук'янчиков Євген Лук'янчиков Борис	Нормативне врегулювання участі понятих в процесі освідчування особи	137
Макарова Тетяна	Особливості розгляду справ про оспорювання батьківства особою, яка записана батьком дитини	140
Орловська Наталя	Актуальні питання кримінальної відповідальності експерта	144
Серьогіна Анна	Механізми захисту права на доступ до публічної інформації	148
Скляр Данило	Захист конституційних прав та свобод людини і громадянина в судовій практиці	150
Солдатенко Ангеліна	Проблеми здійснення проваджень у цивільно- процесуальних справах	154
Ухаль Данило	Права людини та громадянина під час проведення обшуку	157
Шкабаро Вероніка Біла Альона	Судово-генетична експертиза у цивільному процесі	160
Шостак Вікторія Архирій Лілія	Міжнародно-правові механізми захисту прав людини	164

Напрямок № 4 Проблеми здійснення проваджень у справах про адміністративні правопорушення

Бондар Валерія	Процедура притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насилства	167
Воронін Владислав Кучеренко Кирило	Наслідки ненадання послуг перекладача у справі про адміністративне правопорушення ..	170
Довженко Дарина	Проблеми здійснення проваджень у справах про адміністративні правопорушення	174
Коломоєць Олександр Письменна Марія Коломоєць Сергій	Основні ознаки булінгу (цькування)	176
Корнійченко Анастасія	Питання удосконалення адміністративних процедур протидії булінгу в закладі освіти	182
Король Михайло Хвесік Ян Губський Павло	Особливості здійснення адміністративного провадження за статтю 202 КУпАП	186

Лаврик Юлія	Проблеми здійснення виконавчих проваджень у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення екологічної безпеки	189
Леонов Сергій Бездольний Максим	Прогалини адміністративного законодавства щодо прав свідків під час їх участі у справах про адміністративні правопорушення	192
Поляруш Світлана	Окремі зауваження щодо провадження у справах про адміністративну відповідальність за порушення проведення мирних зібрань	195
Rzayev Allahverdi	Peculiarities of proceedings in cases about administrative offenses committed by patrol police in the field of road safety	199
Напрямок № 5 Проблеми формування й удосконалення окремих криміналістичних методик та використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві		
Malinowska Irena	Oszustwa w internecie-cyberprzestępczość fraud on the internet – cybercrime	202
Wątopek Krzysztof	Wybrane przestępstwa korupcyjne w świetle kodeksu karnego republiki uzbekistanu	205
Zalewski Piotr	Szkodliwe treści w internecie jako wyzwanie dla systemu bezpieczeństwa	210
Александренко Олена	Проблеми формування окремої криміналістичної методики розслідування серійних сексуальних вбивств	214
Антоненко Володимир	Особливості дослідження негативних слідів папілярних узорів	218
Антонюк Поліна Пясковський Вадим	Щодо сутності спеціальних знань	220
Байгуш Володимир	До питання збереження потожирових слідів пальців рук на поверхнях об'єктів в умовах впливу навколишнього середовища	223
Вівчар Оксана	Механізм фінансових розслідувань у правоохоронній діяльності: нормативно-правові контексти та інформаційно-аналітичне забезпечення	227
Голубов Артем	Щодо основи формування та структури криміналістичної методики	232
Єфімов Микола	Наукова полеміка стосовно структури методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень	235
Лозовий Андрій	Основні методи виявлення ознак редагування цифрових зображень	238
Можарівський Олександр	Проблемні питання застосування криміналістичної одорології	241
Плам Ольга	Вирішення ідентифікаційних завдань при зміні зовнішнього вигляду людини	244

Ткаченко Ірина	Теоретико-правова характеристика почеркознавчої експертизи	246
----------------	---	-----

Напрямок № 6 Науково-педагогічний підхід у профілактиці правопорушень серед учнів та студентської молоді

Голубош Володимир	Духовно-сутнісний (метафізичний) шлях розвитку кримінології майбутнього	251
Голубош Ганна		
Горобець Анна	Домашнє насильство, учинене стосовно дітей	257
Онопченко Наталія	Проведення профілактичних зустрічей працівниками поліції з підлітками як технологія запобігання насильству серед неповнолітніх	260
Орлик Оксана	Методи виявлення та профілактики булінгу у дитячих колективах	263
Протасова Олександра		
Сергійчук Аліна	Правозахисний аспект в молодіжному онлайн-просторі	266

Напрямок № 7 Удосконалення організації судово-експертної діяльності: проблеми теорії та практики

Zywucka-Kozłowska Elżbieta Włodarczyk Renata	Bezpieczeństwo zwłok ludzkich	269
Ваніна Ольга	Криміналістичне дослідження слідів зубів людини	274
Комар Юлія	Роль дактилоскопічної експертизи в кримінальному провадженні	276
Лозова Світлана	Сучасні завдання та можливості судової молекулярно-генетичної експертизи	280
Свиноус Іванна		
Мусієнко Ольга	Об'єкти та джерела інформації при проведенні судово-економічної експертизи операцій з немонетарними оборотними активами	283
Олефір Юлія		
Бідненко Анастасія		
Потапенко Вікторія	Особливості інформаційного забезпечення експертної діяльності	286
Приходько Юрій	Сучасні можливості науково-технічного забезпечення розслідування злочинів пов'язаних з використанням вибухових матеріалів	289
Пугаченко Ольга	Особливості призначення та проведення судових експертиз з економічних питань	293
Ткаченко Ольга		
Бандурко Дмитро		
Соловчук Клавдія	Попередній огляд електронної переписки в програмному додатку Telegram на мобільному телефоні	299
Шматков Роман	Визначення розміру збитків від порушення майнових прав інтелектуальної власності	302

Напрям № 8 Сучасні проблеми нормативно-правового регулювання сфери техніко-криміналістичного та судово-експертного забезпечення правосуддя

Гавриш Галина	Проблеми технологічного осучаснення доступу до об'єктів дослідження судово-економічною експертизою у вигляді електронних документів з баз даних органів державної податкової служби в частині адміністрування податку на додану вартість ...	307
Куралех Олександр	Особливості проведення огляду місця події із застосуванням безпілотних літальних апаратів	311
Сокиран Федір Савченко Тетяна	Проблемні аспекти нормативно-правового регулювання сфери техніко-криміналістичного забезпечення	315
Сокиран Федір Дарманська Уляна	Особливості техніко-криміналістичних досліджень та їх місце в розслідуванні злочинів	318

Напрям № 9 Проблемні аспекти методології та методики судової експертизи

Боброва Марія Ворона Сергій	Особливості лабораторної ідентифікації впливу підвищеної концентрації етилового спирту на білки організму	321
Гунька Андрій Хом'як Петро	Особливості встановлення цілого за частинами, зокрема в процесі експертного дослідження деревини	326
Єрко Дмитрій	Дослідження слабоалкогольних та безалкогольних напоїв, що містять у своєму складі амфетамін	329
Войтенко Катерина Боброва Марія Пушкарь Олександр	Особливості ідентифікації канабіоїдів в тканинах Cannabis l.	331
Кіт Михайло	Особливості проведення дослідження телекомунікаційних систем (обладнання), пристроїв для незаконного заволодіння транспортними засобами	333
Кучер Дмитро	Визначення ринкової вартості товарів у минулому часі при проведенні судових товарознавчих експертиз	335
Луговська Олена Радченко Катерина	Особливості технічного дослідження паспорта громадянина України на пластиковій основі ...	337
Пугаченко Ольга Пильникова Яна Черниш Людмила	Ретроспективний огляд результатів дисертаційних досліджень, які присвячено судово-економічній експертизі	340
Сидоренко Олена	Можливості експертизи полімерних матеріалів	344

Чарна Юлія Боброва Марія Михальська Тетяна	Лабораторна діагностика зміни антиоксидантного потенціалу під впливом йонів важких металів та NO ₃ ⁻ йонів	349
Шпак Катерина	Застосування даних Державного земельного кадастру при проведенні судових земельно-технічних експертиз: проблемні аспекти та перспективи	353
Напрямок № 10 Міжнародний досвід і перспективи розвитку судово-експертної діяльності		
Воробійова Наталя Дікевич Кристина	Міжнародний досвід реалізації кібернетичних методів у судово-почеркознавчій експертизі ...	357
Іванов Ігор	Міжнародний досвід організації реагування поліцейськими на повідомлення, які надходять від осіб з порушеннями мовлення та слуху	360
Кабжанов Акылбек	Перспективи розвитку електронного правосуддя в Республіці Казахстан	363
Катарага Ольга Петкович Пётр Викторія Присєкару	Комментарии к экспертным выводам	369
Косміна Наталія	Міжнародний досвід судово-експертної діяльності на прикладі США	372
Мороз Юрій Ясенюк Альона	Дактилоскопічна реєстрація, як перспективний напрямок в розвитку судово-експертної та правоохоронної діяльності в Україні	377
Савельєва Ірина	Перспективи використання ШІ у судово-експертних дослідженнях мовлення особи	381
Савчук Маргарита	Судово-експертні установи України у системі суб'єктів міжнародного співробітництва	385
Напрямок № 11 Питання вдосконалення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації фахівців експертних установ та працівників поліції		
Абдижами Айтуган	Жоғары құқықтық білім беруде интерактивті оқыту және әдістердің жіктелуі	388
Кірін Роман Подольхова Ольга	Актуальні питання підвищення кваліфікації судових експертів Експертної служби МВС України	396
Кравченко Олена	Зміст та роль іншомовної підготовки студентів юридичних спеціальностей	401
Напрямок № 12 Сталий економічний розвиток держави як складова загальної профілактики та протидії злочинності		
Михайлов Олександр Коваленко Тетяна	Теоретико-правові аспекти поняття банківських правовідносин	404

Смутчак Зінаїда Абдель Салам Альона	Сучасні тенденції ринку праці України в контексті сталого економічного розвитку	408
Тітенко Людмила Коваленко Тетяна	Місце контролю збутової діяльності в інформаційній системі підприємства споживчої кооперації	411
Фоміна Тетяна Чумак Віталій Гордієнко Дмитро	Законодавче регулювання організації та оподаткування діяльності приватних виконавців	414
Шинкаренко Ігор Акулова Анна	Окремі аспекти попередження правопорушень на транспорті	418
Напрямок № 13 Економічна безпека та державне регулювання економіки		
Bohun Maksym	Financial incentives for ensuring economic development of the country	421
Баранов Віталій	Теоретичні аспекти державного регулювання економіки	423
Бондар Юлія Швиданенко Діна	Механізм оцінки економічної безпеки банківських установ	426
Вертепна Катерина	Судово-економічна експертиза у розкритті економічних злочинів	430
Вихристюк Маргарита	Правове регулювання економічної безпеки в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку	432
Гамалюк Богдан	Сутність і призначення державного регулювання економіки	436
Гершкул Анастасія Маніс Роман Гіріч Юлія	Корпоративна культура як елемент економічної безпеки підприємств туристичної галузі	440
Гмиря Вікторія	Ефективність використання земельних ресурсів для органічного сільськогосподарського виробництва регіону	443
Іванов Владислав Браїлова Тетяна Кузьменко Наталія	Економічна безпека як елемент комерційної діяльності підприємства	446
Кононенко Леся Булат Лариса Лісечко Ольга	Фінансова звітність підприємства як об'єкт судово-економічної експертизи	449
Мунько Анна	Механізми державного регулювання інформаційної сфери: бюджетно-фіскальний аспект	453
Савченко Віра Кузьменко Юля Кузьменко Лілія	Судово-економічна експертиза в реалізації права на захист власників в аграрній сфері	457
Садовий Василь Колос Юлія Хворостян Тетяна	Інвестиційна стратегія підприємств як фактор гарантування економічної безпеки	460

Трещов Мирослав	Стимування міграційних процесів як чинник економічної безпеки держави	463
Напрямок № 14 Актуальні проблеми діяльності підприємств у контексті трансформації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу		
Белінська Світлана Крисіна Інна	Фінансово-облікове забезпечення формування прибутку суб'єктів господарювання	468
Белінська Світлана Табакар Ксенія	Проблеми та перспективи розвитку середнього бізнесу в Україні	470
Глигало Наталія	Проблеми та перспективи кредитних спілок на фінансовому ринку України	473
Канюка Ірина	Корпоративна культура як елемент стратегічного управління	475
Кенжабаев Аманулла Усманов Хусан	Специфика взаимодействия бизнес структур и органов государственного управления в эпоху цифровых технологий	479
Максименко Наталія Клімічева Наталія	Світова динаміка поширення коронавірусної хвороби та введення обмежень прав людини ..	482
Подзіров Андрій	Теоретико-правові підходи до визначення змісту поняття «медичний туризм»	485

Ольга Пугаченко

кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри аудиту, обліку та оподаткування Центральноукраїнського національного технічного університету, м. Кропивницький, Україна

Ольга Ткаченко

судова експертка сектору економічних досліджень відділу товарознавчих, гемологічних, економічних, будівельних, земельних досліджень та оціночної діяльності Кіровоградського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, м. Кропивницький, Україна

Дмитро Бандурко

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії» з галузі знань 07 – Управління та адміністрування за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», Центральноукраїнського національного технічного університету, м. Кропивницький, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ З ЕКОНОМІЧНИХ ПИТАНЬ

У сучасних умовах значна кількість суб'єктів господарювання та звичайних громадян стають учасниками судового розгляду з найрізноманітніших приводів – від простих адміністративних спорів до кримінальних справ про нанесення суттєвого матеріального збитку. Як правило, в подібних ситуаціях кращим варіантом захисту в судовому процесі є проведення економічної експертизи кваліфікованим спеціалістом [5, с. 208].

Судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду.

Судово-експертну діяльність здійснюють державні спеціалізовані установи, їх територіальні філії, експертні установи комунальної форми власності, а також судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених Законом України «Про судову експертизу».

До державних спеціалізованих установ належать: науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України; науково-дослідні установи судових експертиз, судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України; експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України. Виключно державними спеціалізованими установами здійснюється судово-експертна діяльність, пов'язана з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз [2].

Призначення судових експертиз та експертних досліджень судовим

експертам державних спеціалізованих науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України та атестованим судовим експертам, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, їх обов'язки, права та відповідальність, організація проведення експертиз та оформлення їх результатів здійснюються у порядку, визначеному Кримінальним процесуальним, Цивільним процесуальним, Господарським процесуальним кодексами України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кодексом адміністративного судочинства України, Митним кодексом України, Законами України «Про судову експертизу», «Про виконавче провадження», іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності та Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень.

Підставою проведення судової експертизи є відповідне судове рішення чи рішення органу досудового розслідування, або договір з експертом чи експертною установою – якщо експертиза проводиться на замовлення інших осіб.

Економічна експертиза передбачає дослідження за трьома напрямками:
бухгалтерського та податкового обліку;
фінансово-господарської діяльності;
фінансово-кредитних операцій [1].

Основними завданнями експертизи документів бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності є визначення: документальної обґрунтованості розміру нестачі або надлишків товарно-матеріальних цінностей і грошових коштів на підприємствах, в установах, організаціях і їх структурних підрозділах періоду їх утворення; документальної обґрунтованості оформлення операцій з одержання, зберігання, виготовлення, реалізації товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, основних засобів, надання послуг; документальної обґрунтованості відображення в обліку операцій з основними засобами, товарно-матеріальними цінностями, грошовими коштами, цінними паперами та іншими активами; документальної обґрунтованості відображення в обліку операцій з нарахування та виплати заробітної плати, інших виплат; документальної обґрунтованості, задекларованої платником податку бази оподаткування податком на прибуток підприємств, та суми податку, що підлягає сплаті за певний звітний період, визначеної органом податкового контролю; документальної обґрунтованості формування платником податкових зобов'язань та податкового кредиту з податку на додану вартість, визначення суми податку на додану вартість, що підлягає сплаті, та суми податку на додану вартість, заявленої до бюджетного відшкодування; документальної обґрунтованості окремих елементів податків та зборів, визначених платником у відповідних деклараціях (розрахунках, звітах).

Основними завданнями експертизи документів про економічну діяльність підприємств й організацій є: 1) проведення аналізу: показників фінансово-економічного стану (платоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості тощо) підприємства/організації; структури майна та джерел його придбання; 2)

визначення: документальної обґрунтованості розрахунків з дебіторами і кредиторами; документальної обґрунтованості аналізу складу витрат; документальної обґрунтованості розрахунків плати за оренду майна; документальної обґрунтованості розрахунків частки майна у разі виходу учасника зі складу засновників підприємства; документальної обґрунтованості розрахунків втраченого заробітку (від несвоєчасної виплати компенсації заподіяної шкоди у разі втрати працездатності та в інших випадках); документальної обґрунтованості цільового витрачання бюджетних коштів; документальної обґрунтованості розрахунків втраченої вигоди; документальної обґрунтованості розрахунків економічного показника майнової шкоди (збитки, втрачена вигода), проведених суб'єктами фінансово-господарського контролю, органами досудового розслідування або заявлених у позовних вимогах; документальної обґрунтованості здійснених фінансово-господарських операцій із придбання товарів, робіт, послуг за бюджетні кошти.

Основними завданнями експертизи документів фінансово-кредитних операцій є визначення: документальної обґрунтованості оформлення банківських операцій з відкриття рахунків, руху грошових коштів на рахунках; документальної обґрунтованості оформлення та відображення в обліку операцій з видачі, використання та погашення кредитів; документальної обґрунтованості оформлення та відображення в обліку банків їх фінансово-господарської діяльності; відповідності відображення фінансово-господарських операцій банків вимогам нормативних актів з ведення обліку і подання звітності; документальної обґрунтованості відображення фінансово-господарських операцій щодо нарахування та сплати банками податків та їх відповідності даним обліку та звітності, чинному законодавству; документальної обґрунтованості проведення операцій за депозитними вкладками у банківських та інших фінансових установах [1].

У 2020 році за напрямом економічних досліджень надійшло 2868 постанов (ухвал) про призначення судової експертизи (на 25,9% більше ніж минулого року – 2278), за якими виконано 2066 судових експертиз (на 37,2% більше ніж минулого року – 1506), у тому числі 146 з минулих років, та 31 експертне дослідження (загальна кількість досліджених об'єктів – 13118), складено 686 повідомлень про неможливість проведення судової експертизи (з урахуванням залишку за 2019 рік). Перебувають на виконанні 256 судових експертиз (на 1,2% більше ніж минулого року – 253), з них від 45 діб до 3 місяців – 77, понад 3 місяці – 26 (у ДНДЕКЦМВС – 10, Київському – 4, Миколаївському та Харківському – по 3, Донецькому, Львівському та Сумському НДЕКЦМВС – по 2).

Огляд основних результатів діяльності підрозділів Експертної служби МВС України дозволяє встановити, що за період 2018-2020 років з економічного напрямку досліджень було призначено у: 2018 р. – 1650; 2019 р. – 2278; 2020 р. – 2868 судових експертиз, що у відносному значенні показує їх приріст на 38% і 26% у порівнянні з попереднім роком [3].

Фактична продуктивність за економічним напрямом за 12 місяців 2020 року (за нормативної продуктивності 1 працівника в місяць 2 економічні

експертизи) становить від 0,7 в Івано-Франківській і 0,8 у Хмельницькій областях до 3,9 у Харківській області. У Кіровоградській області даний показник повністю відповідає нормативній продуктивності 1 працівника в місяць – 2,0 економічні експертизи (аналогічний норматив дотримано ще в Донецькій і Запорізькій областях), що трохи менше ніж середня продуктивність 1 працівника по Україні за 12 місяців 2020 року – 2,2 економічних експертиз. У Кіровоградській області має місце збільшення середньої продуктивності 1 працівника за 12 місяців 2020 року у порівнянні з 2019 роком з 0,5 до 2,0 економічних експертиз, тобто у 4 рази. Тому, можна стверджувати, що якщо у 2019 році на проведення однієї економічної експертизи 1 працівником Кіровоградського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України (м. Кропивницький) витрачалось два місяці, то у 2020 році – лише два тижні.

Порівняння показників роботи за 12 місяців 2019-2020 років за напрямом експертизи військового майна надійшла 101 постанова (ухвала) про призначення судових експертиз (на 71,2% більше ніж минулого року – 59), за якими виконано 100 судових експертиз (на 138,1% більше ніж минулого року – 42), у тому числі 10 з минулих років, та 28 експертних досліджень (загальна кількість досліджених об'єктів – 2486), складено 8 повідомлень про неможливість проведення судової експертизи (з урахуванням залишку за 2019 рік). Перебуває на виконанні (понад 3 місяці) 2 судові експертизи (у ДНДЕКЦМВС). Відповідно до Нормативів навантаження та продуктивність на судових експертів за напрямом становить 5 експертних проваджень на місяць. Середнє навантаження по Україні становить 1,7 експертизи, середня продуктивність – 1,6 експертизи. За цим напрямом досліджень в Експертній службі МВС наявні 6 судових експертів (у ДНДЕКЦМВС – 3 експерти, Запорізькому, Львівському та Полтавському НДЕКЦМВС – по 1), які також виконують судові товарознавчі експертизи.

Вирішення питань, що належать до компетенції органів державного фінансового та податкового контролю (здійснення експертами-економістами перевірки певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності установ, організацій, підприємств з метою виявлення наявних фактів порушення законодавства, фактів порушення податкового законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб), не належить до завдань економічної експертизи.

Вирішення питань щодо дотримання відповідальними особами організаційно-правових вимог до проведення закупівлі товарів, робіт, послуг за державні кошти не належить до завдань судово-економічної експертизи. Вирішення питань щодо визнання поточної дебіторської заборгованості безнадійною не належить до завдань економічної експертизи.

Разом з документом про призначення експертизи (залучення експерта) експерту слід надати документи бухгалтерського та податкового обліку, які містять вихідні дані для вирішення поставлених питань. Такими документами можуть бути прибуткові та видаткові накладні, податкові накладні, ордери, звіти матеріально відповідальних осіб, картки складського обліку, касові книжки,

матеріали інвентаризації, акти ревізій, таблиці, наряди, акти приймання виконаних робіт, трудові договори, розрахункові платіжні відомості, виписки банку, платіжні доручення і вимоги, договори про матеріальну відповідальність, накопичувальні (оборотні) відомості, реєстри бухгалтерського обліку (журнали-ордери, меморіальні ордери, картки субконто та інші за балансовими рахунками), головні книги, реєстри податкових накладних, податкові декларації, баланси та інші первинні і зведені документи бухгалтерського та податкового обліку і звітності.

Якщо ведення бухгалтерського та податкового обліку здійснювалось в електронному вигляді, експерту надаються реєстри бухгалтерського та податкового обліку в роздрукованому вигляді, обов'язково завірені в установленому порядку. Додатково вони можуть бути надані на вимогу експерта на електронних носіях інформації, у формі, придатній для сприймання змісту людиною, та систематизованими в хронологічному порядку (за відповідними періодами).

Якщо експертиза призначається з метою перевірки висновків документальної ревізії, у документі про призначення експертизи (залучення експерта) зазначається, які саме висновки і з яких причин викликають сумнів (суперечать іншим матеріалам справи, непереконливо обґрунтовані контролюючим органом, фінансовими інспекторами тощо).

У разі потреби для визначення, які саме документи слід надати експерту на дослідження в кожному конкретному випадку, доцільно отримати консультацію експерта-економіста. Для проведення дослідження необхідно надати оригінали документів або належним чином завірені їх якісні копії. Документи мають бути систематизованими в хронологічному порядку (за відповідними періодами), підшитими, прошнурованими та пронумерованими.

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити наступні висновки: експертиза з економічних питань призначається на загальних підставах з дотриманням вимог Закону України «Про судову експертизу» і процесуального законодавства; проведення економічної експертизи знаходиться у частині підпорядкування Міністерства юстиції України та експертних служб Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України; у межах судової економічної експертизи виділяються: експертиза документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності; експертиза документів про економічну діяльність підприємств і організацій; експертиза документів фінансово-кредитних операцій; у цілому, порядок призначення та проведення судової експертизи, а також права, обов'язки та відповідальність судових експертів у процесуальному законодавстві подібні [4, с. 347-348; 6, с. 204].

Корисність отриманих результатів полягає у ґрунтовному дослідженні процесуального порядку призначення і проведення економічних експертиз, а результати дослідження поєднують юридичні та економічні здобутки сучасної наукової думки, що є надзвичайно корисним у практичній діяльності судових експертів з економічних питань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : Наказ М-ва юстиції України від 08 жовт. 1998 р. № 53/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 16.09.2021)
2. Про судову експертизу : Закон України від 25 лют. 1994 р. № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/conv#Text> (дата звернення: 16.09.2021)
3. Презентаційні матеріали до Огляду основних результатів діяльності підрозділів Експертної служби МВС за 2020 рік. URL: <https://dndekc.mvs.gov.ua/> (дата звернення: 17.09.2021)
4. Пугаченко О.Б. Вимоги процесуального законодавства в частині участі експерта при проведенні судової експертизи з економічних питань. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки. 2013. Вип. 24. С. 340-348
5. Пугаченко О.Б. Процесуальні вимоги призначення та проведення економічних експертиз. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2014. вип. 26. С. 207-215
6. Пугаченко О.Б. Порядок проведення судових експертиз з питань оподаткування. Здоров'я та суспільство: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кропивницький, 5 лист. 2020 р. С. 197-205

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО- ЕКСПЕРТНОЇ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Збірник матеріалів
засідання №1 постійно діючої Міжнародної
науково-практичної конференції
(м. Кропивницький, 24 вересня 2021 року)**

Редактор Коломоєць О.Д.

Верстка Чудна С.М.

Зверстано в ТОВ «Центрально-Українське видавництво»
Україна, 25006, м. Кропивницький, вул. Т. Карпи, 69
т.: (0522) 24-25-96, 0979641741, ел. пошта: zuv2@ukr.net

Надруковано на власному обладнанні Кіровоградського НДЕКЦ МВС

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції від
15.12.2011 р., серія ДК № 4234

Підписано до друку 05.10.2021 р. Формат 60x84 1/16
Папір офсетний.
Гарнітура Cambria
Ум. друк, арк. 5,6
Наклад 130 примірників.